

POSTANOWIENIE

Dnia 1 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski

w sprawie **G. W.** skazanego z art. 258 § 3 k.k. i innych,
oraz **A. W.** skazanej z art. 258 § 1 k.k. i innych,
po rozpoznaniu w dniu 1 sierpnia 2023 r. w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie
art. 535 § 3 k.p.k.,
kasacji obrońcy skazanych od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z 7 listopada 2022 r. sygn. II AKa 302/20, zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego
w Świdnicy z 14 lipca 2020 r. sygn. III K 14/19,

p o s t a n o w i ł:

1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;
2. obciążyć skazanych kosztami postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Świdnicy wyrokiem z 14 lipca 2020 r. sygn. III K 14/19 uznał m.in. **G. W. oraz A. W.** za winnych popełnienia przestępstw - odpowiednio:

- G. W.:

1. z art. 258 § 3 k.k., za które wymierzył mu karę 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności;
2. z art. 203 k.k. i art. 204 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., za które na podstawie art. 203 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. wymierzył mu karę 2 (dwóch) lat pozbawienia

wolności, a na podstawie art. 33 § 2 k.k. wymierzył mu grzywnę w wysokości 200 (dwustu) stawek dziennych po 300 (trzysta) złotych każda;

3. z art. 62 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii, za które wymierzył mu karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności.

- A. W.:

1. z art. 258 § 1 k.k., za które wymierzył jej karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności;
2. z art. art. 203 k.k. i art. 204 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., za które na podstawie art. 203 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. wymierzył jej karę 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności, a na podstawie art. 33 § 2 k.k. karę grzywny w wysokości 100 (stu) stawek dziennych po 200 (dwieście) złotych każda;
3. z art. 59 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, za które wymierzył jej karę 1 (jednego) miesiąca pozbawienia wolności, zaś na podstawie art. 45 § 1 k.k. orzekł środek karny w postaci przepadku równowartości korzyści majątkowej osiągniętej z popełnienia przestępstwa z punktu VI części dyspozytywnej wyroku, w wysokości 30 (trzydziestu) złotych (pkt VII wyroku).

Ponadto, na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k., sąd połączył kary jednostkowe pozbawienia wolności - odpowiednio:

- **G. W.** orzeczone w punkcie I, II i III części dyspozytywnej wyroku i wymierzył mu karę łączną 3 (trzech) lat i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności,

- **A. W.** orzeczone w punkcie IV, V i VI części dyspozytywnej wyroku i wymierzył jej karę łączną 1 (jednego) roku i 10 (dziesięciu) miesięcy pozbawienia wolności (pkt XXII wyroku).

Po rozpoznaniu apelacji wniesionych przez: oskarżyciela publicznego co do G. W. oraz m.in. obrońcę wymienionych, Sąd Apelacyjny we Wrocławiu wyrokiem z 7 listopada 2022 r. sygn. II AKa 302/20, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że wobec **G. W.**, w związku ze skazaniem w pkt II części dyspozytywnej za przestępstwo z art. 203 k.k. i art. 204 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., na podstawie art. 45 § 1 k.k. orzekł przepadek korzyści majątkowej uzyskanej z przestępstwa w wysokości 11 920 złotych (pkt I. 1 wyroku).

W pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy (pkt II wyroku).

Kasację od powyższego rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego wywiódł obrońca wskazanych wyżej skazanych, który zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił rażące naruszenie art. 433 § 2 k.p.k., art. 457 § 3 k.p.k. oraz art. 424 § 1 k.p.k. polegające na:

- nierzetelnej ocenie zarzutów apelacyjnych odnoszących się do obrazy art. 203 k.k. (pkt 1)
- braku należytego rozważenia zawartego w apelacji obrońcy skazanego zarzutu obrazy przepisów postępowania, poprzez brak odniesienia się do przywołanych w apelacji wątpliwości co do winy i sprawstwa w zakresie uznania przez Sąd Okręgowy faktów uznanych za udowodnione:
 - działania oskarżonych w ramach zorganizowanej grupy przestępczej i kierowania nią przez G.W.,
 - działania grupy przestępczej w ogóle, zajmującej się popełnianiem przestępstw polegających na nakłanianiu do prostytucji przy wykorzystaniu stosunku zależności czy krytycznego położenia,
 - istnienia jakichkolwiek kar finansowych i stosowania ich wobec kobiet świadczących usługi towarzyskie,
 - zmuszania kobiet do świadczenia usług klientom pijanym, brudnym, agresywnym czy z widocznymi chorobami,

- stosowania przemocy fizycznej wobec kobiet oraz kontroli codziennego ich funkcjonowania także w zakresie form spędzania wolnego czasu,
- udzielania narkotyków B. R. przez A. W. (pkt 2)
- braku należytego rozważenia zarzutu obrazy przepisów postępowania art. 5 § 2 oraz art. 7 k.p.k. a to poprzez niedokonanie przez Sąd Apelacyjny niezależnie od sądu *meriti* oceny, czy wina i sprawstwo skazanych stwierdzone na podstawie niespójnych zeznań rzekomo pokrzywdzonych budzą wątpliwości (pkt 3),
- zaaprobowaniu przez Sąd Odwoławczy sposobu rozumowania Sądu I instancji i tym samym zaakceptowaniu również jego sposobu przypisania odpowiedzialności w drodze ogólnikowych wskazań, wnioskowań i domniemań (pkt 4);
- naruszeniu art. 45 § 1 k.k. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i orzeczenie przepadku korzyści majątkowej z uzyskanej z przestępstwa wobec oskarżonego G. W., poprzez wyliczenie kwoty 11 920 zł jako sumy wpłat dokonanych przez klientów klubu za usługi tam świadczone (pkt 5);
- naruszeniu przepisu prawa procesowego tj. art. 7 k.p.k., przez dokonanie oceny zeznań świadka M. K. z przekroczeniem zasad swobodnej oceny dowodów i odmownie jej twierdzeniom przymiotu wiarygodności (pkt 6).

Mając na uwadze powyższe zarzuty obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego kasacją wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu i poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy z 14 lipca 2020 r. sygn. akt III K 14/19 oraz przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania; ewentualnie o uniewinnienie skazanych od wszystkich zarzuconych im czynów.

W odpowiedzi na tę kasację, prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Podniesione w kasacji obrońcy zarzuty okazały się oczywiście bezzasadne, co skutkowało rozpoznaniem i oddaleniem kasacji przez Sąd Najwyższy jako oczywiście bezzasadnej w trybie wskazanym w przepisie art. 535 § 3 k.p.k.

Oczywista bezzasadność kasacji zachodzi wówczas, kiedy już z pobieżnej analizy podniesionych przez skarżącego zarzutów w jasny sposób wynika, że są one nietrafne i nie mogą doprowadzić do oczekiwanego przez skarżącego rezultatu w postaci wzruszenia zaskarżonego orzeczenia [postanowienie Sądu Najwyższego (dalej SN) z 1 lipca 2021 r. sygn. II KK 184/21].

Na wstępie przypomnieć należy, że kasacja jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o bardzo rygorystycznych uwarunkowaniach formalnych co do rodzaju i konstrukcji zarzutów kasacyjnych (postanowienie SN z 24 listopada 2021 r. sygn. II KK 422/21). Postępowanie kasacyjne nie jest z pewnością postępowaniem, które ma ponawiać kontrolę odwoławczą. W postępowaniu kasacyjnym Sąd Najwyższy bada czy sąd odwoławczy (w realiach niniejszej sprawy Sąd Apelacyjny we Wrocławiu), w sposób rażący naruszył wskazane przez autora kasacji przepisy.

Analiza zarzutów kasacji obrońcy wraz z towarzyszącą im argumentacją na gruncie uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego, nie potwierdza naruszeń, których zaistnienie podnosi skarżący. Co więcej, konstrukcja tych zarzutów, choć powierzchownie wskazuje na błędy w przeprowadzonej kontroli instancyjnej, w istocie stanowi polemikę i prezentację poglądów skarżącego co do oceny poszczególnych dowodów, a nadto zawiera powtórzenie zarzutów skierowanych uprzednio w apelacji pod adresem rozstrzygnięcia sądu *meriti*, w związku z ustalonym przez ów sąd stanem faktycznym, stanowiącym podstawę orzeczenia pierwszoinstancyjnego.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu obszernie, ale przede wszystkim rzetelnie odniósł się do sformułowanych przez obrońcę zarzutów błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku sądu pierwszej instancji, co do dowodów ujawnionych na rozprawie i ustalonych na podstawie zeznań kobiet zatrudnionych w agencji okoliczności potwierdzających działanie oskarżonych w ramach zorganizowanej grupy przestępczej i kierowania nią przez G. W. Wyrazem powyższego jest odniesienie się do tych zarzutów na str. 15-16 uzasadnienia, gdzie sąd odwoławczy zaaprobował stanowisko sądu *meriti*, a nadto rozszerzył je o wskazanie cech, którymi charakteryzowała się działalność oskarżonych,

podkreślając przy tym jej rzeczywisty przedmiot. Argumentując uznanie zarzutu za niezasadny, sąd wykazał, m.in. w oparciu o orzecznictwo Sądu Najwyższego, zasadność przypisania G. W. i A. W. czynów, o których mowa powyżej.

Przedmiotem szczegółowych rozważań sądu odwoławczego były także kwestie: istnienia kar finansowych i stosowania ich wobec kobiet świadczących usługi towarzyskie, zmuszania kobiet do świadczenia usług klientom pijanym, brudnym, agresywnym czy z widocznymi chorobami, jak również te związane ze stosowaniem przemocy fizycznej wobec kobiet świadczących usługi oraz kontrola ich funkcjonowania w zakresie form spędzania wolnego czasu, czy udzielania narkotyków B. R. przez A. W. Sąd ten odnosząc się do zarzutów zmierzających do podważenia powyższych ustaleń faktycznych, wskazał na zeznania konkretnych świadków, zwracając przy tym uwagę na spójność oraz brak podstaw do kwestionowania ich wiarygodności (str. 18-20 uzasadnienia wyroku).

Powyższe rozważania sądu drugiej instancji odnoszące się do sfery ustaleń faktycznych, ocenić należy jako czyniące zadość wymogom przeprowadzania kontroli apelacyjnej. Zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem związanym z zagadnieniem, którego dotyczy omawiany zarzut kasacyjny, zaistnienie obrazy art. 433 § 2 k.p.k. może bowiem nastąpić wskutek braku rozważenia wniosków i zarzutów wskazanych w środku odwoławczym, naruszenie zaś art. 457 § 3 k.p.k. - gdy w uzasadnieniu wyroku nie zostanie zawarta argumentacja odnośnie do określonego potraktowania zarzutów i wniosków apelacji. Naruszenie art. 457 § 3 k.p.k. następuje natomiast, gdy sąd uznając zarzuty apelacji za zasadne lub niezasadne, nie wyjaśni swojego stanowiska, ewentualnie przedstawiona argumentacja będzie zawierała braki (wyrok SN z 26 kwietnia 2023 r. sygn. V KK 428/22). Wobec faktu, iż Sąd Apelacyjny we Wrocławiu rozpoznał przytoczone zarzuty oraz popełnił szerokie rozważania związane z ich oddaleniem w sposób przedstawiony powyżej, w świetle przytoczonego stanowiska zawartego w orzecznictwie, nie sposób uznać zaskarżony kasacją wyrok za uchybiający standardom prowadzenia kontroli odwoławczej.

W kwestii zaś obrazy art. 424 § 1 k.p.k., której naruszenie także podnosi skarżący w omawianym zarzucie, zauważyć należy, iż wobec przytoczonych tam okoliczności związanych z rzekomym nieprawidłowym rozpoznaniem zarzutów, sąd drugiej instancji nie dokonał zmian bądź modyfikacji, i, pomimo iż co do zasady orzeczenie drugoinstancyjne ma charakter reformatoryjny, to zmiana ta nie obejmuje materii rozważanego zarzutu (kwestionowanych ustaleń faktycznych – poza ustaleniami związanymi z orzeczeniem przepadku korzyści). Standard wyznaczony przez przepisy art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. aktualizuje się w postępowaniu odwoławczym w układzie, w którym sąd odwoławczy dokonuje korekty orzeczenia i orzeka odmiennie w przedmiocie odpowiedzialności karnej, przejmując tym samym w określonym zakresie rolę sądu *meriti* (zob. uzasadnienie wyroku SN z 1 października 2021 r. sygn. II KK 288/20). W tym zakresie przepis art. 424 § 1 k.p.k. nie miał zatem zastosowania.

Natomiast w kontekście orzeczonego przepadku korzyści, sąd drugiej instancji uczynił zadość obowiązкови wynikającemu z art. 424 § 1 k.p.k., poprzez wyszczególnienie na str. 27 uzasadnienia wyroku konkretnych dowodów składających się na jednoznaczne ustalenie wysokości korzyści osiągniętej przez G. W. Sąd przedstawił i wyjaśnił sposób określenia wielkości korzyści uzyskanej z przestępczego procederu, którą uzyskał skazany, wobec czego też na mocy art. 45 § 1 k.k. sąd ten w istniejącym stanie rzeczy był zobligowany do orzeczenia przepadku korzyści lub jej równowartości, bowiem ustawa nie przewiduje w tej materii żadnego luzu decyzyjnego. Orzeczenie środka karnego określonego w art. 45 § 1 k.k., jeżeli korzyść majątkowa została osiągnięta w wyniku popełnienia przestępstwa - a nie podlega przepadkowi na podstawie art. 44 § 1 i 6 k.k., ani zwrotowi pokrzywdzonemu lub innemu podmiotowi - jest niezbędnym rozstrzygnięciem wyroku skazującego za czyn, w wyniku którego sprawca osiągnął, chociażby pośrednio korzyść majątkową (wyrok Sądu Najwyższego z 9 marca 2022 r. sygn. III KK 475/21), co w niniejszej sprawie udowodniono i ustalono ponad wszelką wątpliwość.

Rozważając zarzut obrazy art. 5 § 2 k.p.k. oraz art. 7 k.p.k. sąd odwoławczy także wyczerpująco odniósł się do argumentacji skarżącego, wskazując na

kompletność i spójność zgromadzonego w sprawie materiału w postaci zbieżnych zeznań świadków, pomimo niestawienia niektórych z nich na rozprawie oraz wskazał, dlaczego ocena poszczególnych dowodów i ustalony w oparciu o nią stan faktyczny, nie spowodowały powzięcia przez sąd wątpliwości przy orzekaniu w niniejszej sprawie (str. 19-20 uzasadnienia wyroku).

Niezależnie od powyższego, należy zwrócić uwagę, iż zgodnie z poglądem wyrażonym w orzecznictwie, przepisy art. 5 § 2 i art. 7 k.p.k. mają charakter rozłączny. W sytuacji bowiem, gdy sąd przeprowadzi postępowanie w sposób pełny, kompletny i podda zebrane dowody ocenie czyniącej zadość wymogom art. 7 k.p.k., to zastosowanie zasady z art. 5 § 2 k.p.k. mogłoby mieć miejsce wówczas, gdy tak przeprowadzona ocena dowodów potwierdziłaby istnienie wciąż niedających się usunąć wątpliwości (postanowienie Sądu Najwyższego z 14 grudnia 2022 r. sygn. IV KK 497/22), czego zaś w niniejszej sprawie sąd odwoławczy nie stwierdził.

W kwestii zarzutu wskazanego w pkt 1 kasacji, podnoszącego brak rzetelności w ocenie podniesionej w apelacji obrazy prawa materialnego, a mianowicie art. 203 k.k., zauważyć należy, iż także i ten zarzut jawi się jako oczywiście bezzasadny. Sąd odwoławczy rozpoznając ów zarzut, poprzez wyszczególnienie konkretnych źródeł dowodowych i powziętych w związku z nimi ustaleń faktycznych, aprobując w tym zakresie ustalenia sądu pierwszej instancji sam także jednoznacznie wykazał, w jaki sposób w niniejszej sprawie doszło do wypełnienia znamion tego czynu, tj. m.in. poprzez stosowanie przemocy fizycznej wobec kobiet i gróźb bezprawnych, w celu wymuszenia kontynuowania uprawiania prostytucji (str. 21-22 uzasadnienia wyroku). W takim więc stanie rzeczy skazanym trafnie przypisano zachowania wypełniające znamiona przestępstwa, o którym mowa w art. 203 k.k., zaś rozważania sądu odwoławczego zawarte na wskazanych kartach uzasadnienia zaskarżonego wyroku odpowiadają omówionym powyżej standardom prowadzenia kontroli apelacyjnej.

Nie sposób także zaaprobować stanowisko skarżącego dotyczące oceny zeznań świadka M. K., która to miałaby zostać dokonana

z naruszeniem art. 7 k.p.k. Analiza wyводу sądu odwoławczego, w zakresie dotyczącym wiarygodności tego świadka nie wykazuje braków w rozumowaniu czy rozbieżności względem całokształtu materiału dowodowego. Zawiera natomiast argumentację przemawiającą za uznaniem tychże zeznań za niespójne z pozostałymi dowodami i w konsekwencji niewiarygodne w zasadniczym zakresie relacjonowanych okoliczności i ocen. Nie sposób odmówić trafności takiemu wnioskowaniu sądu odwoławczego w sytuacji, gdy dysponując szerokim i szczegółowym materiałem dowodowym, ocenił jako infantylne twierdzenia tego świadka, m.in. o stricte towarzyskim charakterze spotkań z kobietami (str. 12-13 uzasadnienia wyroku).

Wobec zakwestionowania przez skarżącego przeprowadzonej w toku postępowania sądowego oceny tego dowodu przypomnieć należy, iż przepisy polskiej procedury karnej nie zawierają katalogu reguł oceny wiarygodności dowodów, w tym, co oczywiste także zeznań świadków. Sąd Najwyższy orzekający w niniejszym składzie podziela wyrażony w orzecznictwie pogląd, iż znaczącą rolę w tej materii odgrywa element subiektywnej oceny sędziego. Sąd Najwyższy już w wyroku z 3 kwietnia 1935 r. sygn. akt I K 138/35, zauważył, że sąd oceniając wiarygodność zeznań świadka, opiera się bądź na bezpośrednim wrażeniu, jakie wywiera nań osoba świadka, jego zachowanie się i sposób składania zeznań, bądź na analizie treści zeznań i porównaniu jej z innymi danymi materiału procesowego, bądź wreszcie na obu tych źródłach. Z przeprowadzonych badań wynika, że każdy sędzia ma własny, indywidualny zbiór kryteriów, które wykorzystuje przy ocenie wiarygodności zeznań. Nie można też wykluczyć, iż wiedza na temat wykorzystywanych w praktyce kryteriów jest wiedzą ukrytą i że chociaż poszczególne wskazania stanowią podstawę ocen, to jednocześnie nie są uświadomione. Jasne jest przy tym, iż istniejąca swoboda sędziowska w zakresie dokonywania oceny dowodów, nie może być dowolnością w odrzucaniu lub uznawaniu dowodów za wiarygodne. Sąd powinien wykazać, że u podstaw takiej decyzji legły racjonalne przesłanki i ocena ta zgodna jest z dyrektywami zawartymi w art. 7 k.p.k., a zatem dokonana została z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego. Oczywistym przy tym jest, że sąd nie może dokonać ustaleń faktycznych w sprzeczności

z dowodami, którym dał wiarę i jednocześnie zgodnie z dowodami, którym odmówił wiary (postanowienie Sądu Najwyższego z 14 lipca 2022 r. sygn. III KK 319/22).

Mając na uwadze powyższe rozważania, orzeczono o oddaleniu kasacji jako oczywiście bezzasadnej, jednocześnie obciążając skazanych obowiązkiem uiszczenia kosztów postępowania kasacyjnego (art. 637a k.p.k. w zw. z art. 624 § 1 k.p.k.).

(B.B.)

[ms]